

System (procedury) weryfikacji efektów kształcenia studentów Gdańskiej Szkoły Wyższej

Rozdział I. Postanowienia ogólne.

§ 1.

Cel przyjęcia systemu weryfikacji efektów kształcenia studentów.

Celem przyjęcia niniejszego systemu (procedur) weryfikacji efektów kształcenia studentów Gdańskiej Szkoły Wyższej (GSW) jest przede wszystkim określenie sposobów przeprowadzania weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów (zaliczenia, egzaminy itp.) tak, aby były one maksymalnie ujednoczone w skali całej uczelni (przede wszystkim - jeżeli chodzi o wystawianie ocen), przy jednoczesnym poszanowaniu specyfiki poszczególnych kierunków studiów, oraz autonomii wydziałów GSW.

§ 2.

Zakres podmiotowy obowiązywania systemu weryfikacji efektów kształcenia studentów.

System weryfikacji efektów kształcenia studentów obowiązuje wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na GSW (niezależnie od wydziału i formy zatrudnienia) oraz studentów GSW.

§ 3.

Zakres przedmiotowy obowiązywania systemu weryfikacji efektów kształcenia studentów.

1. System weryfikacji efektów kształcenia na GSW obejmuje ocenę osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia, przewidzianych dla danego kierunku studiów.
2. Kierunkowe efekty kształcenia są przyjmowane w ustalony odpowiednimi przepisami GSW sposób oraz wprowadzane do odpowiednich sylabusów przedmiotowych przez prowadzących dane zajęcia (odpowiedzialnych za przedmiot), z założeniem, że powinny zostać dokładnie, szczegółowo opisane w sylabusach. W każdym przypadku efekty kształcenia powinny być jasne, konkretne, weryfikowalne, zgodne z odpowiednimi przepisami prawnymi, wyczerpujące przewidywane cele kształcenia i zgodne z tzw. efektami obszarowymi. Muszą być sformułowane w taki sposób, aby jednoznacznie możliwe było określenie, czy zostały osiągnięte przez studenta.
3. Studenci mają prawo zapoznawać się z efektami kształcenia, przewidzianymi dla poszczególnych kierunków studiów - przede wszystkim poprzez nieograniczone korzystanie z odpowiednich materiałów, dostępnych w bibliotece GSW.
4. Efekty kształcenia są podstawą ustalania treści kształcenia, kolejności przedmiotów, określenia

miejsca przedmiotów w ramach segmentów (modułów) kształcenia.

5. Efekty kształcenia są zawsze określone w trzech zakresach (obszarach): wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

§ 4.

Ogólne zasady weryfikacji efektów kształcenia studentów.

1. Weryfikacja efektów kształcenia studentów obejmuje zarówno wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, których uzyskanie związane jest z danym przedmiotem.
2. Nauczyciel akademicki zobowiązany jest do każdorazowego uwzględnienia osiągnięć studenta w trzech wyżej wymienionych zakresach w przypadku każdej formułowanej przez niego oceny studenta, zarówno częściowej, formułującej, jak i końcowej. Tym samym, nauczyciel powinien sprawdzać, przy dokonywaniu każdej oceny studenta, a przede wszystkim końcowej, oddzielnie efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
3. Nauczyciel akademicki zobowiązany jest do każdorazowego informowania studenta o jego osiągnięciach lub brakach (i ich ocenie) studenta w trzech wyżej wymienionych zakresach – w przypadku każdej formułowanej przez nauczyciela oceny studenta, zarówno częściowej, formułującej, jak i końcowej.
4. Ostateczna ocena studenta, wprowadzana do protokołu ocen jest podsumowaniem ocen z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Nauczyciel akademicki jest zobowiązany na protokole ocen oprócz oceny ostatecznej z danego przedmiotu wskazać oceny uzyskane przez studenta w zakresie wiedzy i umiejętności. W przypadku kompetencji społecznych nauczyciel poprzestaje jedynie na wskazaniu w protokole ocen, czy student osiągnął pożądane kompetencje społeczne w pełni (oznaczając to symbolem A), czy ich nie uzyskał (symbol B).
5. Protokoły ocen na GSW są dostosowane do wymogów przewidzianych w ust. 4 niniejszego artykułu i umożliwiają nauczycielowi akademickiemu wskazanie zarówno oceny ostatecznej, jak i ocen w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

§ 5.

Ramy proceduralne systemu weryfikacji efektów kształcenia studentów.

Weryfikacja efektów kształcenia studentów GSW jest prowadzona sukcesywnie w trakcie kolejnych etapów kształcenia, przede wszystkim przez:

1. Zaliczenia częściowe (w formie kolokwium, czy rozmowy).
2. Wystawianie ocen formułujących, przekazywanych studentowi do analizy.
3. Weryfikację osiągniętych efektów kształcenia uzyskiwanych w trakcie praktyk zawodowych, zgodnie z odrębnym regulaminem tych praktyk (i sylabusami praktyk).

4. Wystawianie ocen końcowych z danego przedmiotu, widniejących w odpowiednim protokole ocen (ocena końcowa i wyniki w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) i wpisywanych do indeksu studenta (ocena końcowa, pozostałe są komunikowane studentowi ustnie, a na jego życzenie pisemnie).
5. Sprawdzenie, czy założone efekty kształcenia zostały osiągnięte w czasie studiów poprzez pracę na seminarium dyplomowym i przygotowanie pracy dyplomowej.
6. Sprawdzenie, czy założone efekty kształcenia zostały osiągnięte w czasie studiów poprzez egzamin dyplomowy.
7. Sprawdzenie, czy założone efekty kształcenia zostały osiągnięte w czasie studiów poprzez badanie losów zawodowych absolwentów.

§ 6.

Prawa studentów niepełnosprawnych

1. W każdym przypadku dokonywania oceny osiągnięcia przewidzianych efektów kształcenia przez studentów niepełnosprawnych, należy uwzględnić wszelkie obiektywne uwarunkowania związane z charakterem i stopniem danej niepełnosprawności i w maksymalnym stopniu ułatwić studentowi niepełnosprawnemu możliwość poddania się obiektywnej weryfikacji, tak, aby niepełnosprawność nie rzutowała w jakikolwiek sposób na wystawiane oceny, a jednocześnie osiągnięte efekty kształcenia zostały zweryfikowane w sposób prawidłowy. Przykładowymi formami uwzględnienia niepełnosprawności studenta może być odpowiednie wydłużenie dla danej osoby czasu sprawdzianu, czy egzaminu, czy wydrukowanie arkusza testowego większą czcionką.
2. Konkretnie decyzje w sprawie oceny efektów kształcenia osiągniętych przez studentów niepełnosprawnych podejmują Dziekani wydziałów GSW, kierując się rodzajem i stopniem niepełnosprawności, uwzględniając opinie lekarskie i biorąc pod uwagę oczekiwania studenta niepełnosprawnego. Od decyzji Dziekanów przysługuje odwołanie do Rektora GSW.

§ 7.

Ogólny opis sposobów weryfikowania efektów kształcenia.

1. Zasady oceny studentów określa przede wszystkim rozdział II niniejszego aktu regulaminowego, ustalający szczegółowo wymagania dotyczące zaliczenia ćwiczeń (z przedmiotów kończących się egzaminem i nie kończących się egzaminem), wymagania związane z egzaminem, jak również kryteria stosowane przy ocenie prac kontrolnych oraz egzaminów i ustalający stosowaną skalę ocen, a także wymagania związane z konkretnymi ocenami.
2. Metody weryfikacji efektów kształcenia są określone także w sylabusie danego przedmiotu, który precyzyjnie sposób ustalenia, czy przewidziane dla przedmiotu (i w samym sylabusie) efekty kształcenia zostały osiągnięte, uwzględniając specyfikę danego przedmiotu, treści programowe itp.,

- a także obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa, w tym niniejszy akt.
3. Procedurę dyplomowania, kontrolę i nadzór nad procesem dyplomowania, w tym ocenę uzyskanych efektów kształcenia podczas procesu dyplomowania, określają ramowo rozdziały III i IV niniejszego aktu prawnego, szczegółowe warunki pozostawiając do ustalenia władzom uczelni, a przede wszystkim Dziekanom wydziałów do ustalenia w drodze zarządzeń.
 4. Sposób weryfikacji efektów kształcenia uzyskanych w trakcie praktyki zawodowej jest określony odpowiednim regulaminem praktyk i sylabusami dotyczącymi praktyk.
 5. System weryfikacji efektów końcowych kształcenia uwzględnia także badanie losów zawodowych absolwentów.
 6. Student ma prawo nieograniczonego zapoznawania się ze sposobami weryfikowania efektów kształcenia, przede wszystkim poprzez skorzystanie z odpowiednich materiałów, dostępnych w bibliotece GSW.

§ 8.

Archiwizacja prac studentów.

1. Zaleca się archiwizowanie przez nauczycieli akademickich prac studenta w istotny sposób weryfikujących osiągnięte przez niego wiedzę, umiejętności i kompetencje, potwierdzających osiągnięcie założonych w programie kształcenia efektów kształcenia (w szczególności: prac zaliczeniowych, semestralnych, egzaminacyjnych, projektowych, referatów oraz wszelkich innych materiałów, stanowiących potwierdzenie osiągnięte założonych efektów kształcenia) przez okres ustalony przez Rady Wydziałów GSW (minimum 6 miesięcy, maksymalnie 3 lata).
2. Student ma prawo wglądu do napisanych przez siebie prac pisemnych po ich ocenie. Wgląd ten powinien nastąpić w możliwie niedługim terminie (najlepiej dwutygodniowym) po otrzymaniu przez studenta wiadomości o uzyskanej ocenie, aby umożliwić szybką i właściwą (przewidzianą prawem) reakcję władz akademickich w razie kwestionowania przez studenta wystawionej oceny.'

§ 9.

Ocena implementacji wprowadzonego systemu weryfikacji efektów kształcenia studentów.

1. Za ocenę realizacji niniejszego systemu weryfikacji efektów kształcenia odpowiadają powołane przez Rektora zespoły wydziałowe do spraw oceny stopnia realizacji efektów kształcenia, które na bieżąco monitorują realizację postanowień systemu weryfikacji efektów kształcenia studentów i przedkładają sprawę do Zespołu Podnoszenia Jakości Kształcenia i Radom Wydziału.
2. Ocena realizacji niniejszego systemu weryfikacji efektów kształcenia jest przedmiotem obrad Rad Wydziału i Senatu GSW.
3. Ocena realizacji niniejszego systemu weryfikacji efektów kształcenia jest dokonywana sukcesywnie, w trakcie roku akademickiego, w miarę możliwości na bieżąco i z niezwłocznym uwzględnieniem pozyskanych informacji i wniosków. Przy ww. ocenie uwzględniać się będzie

zarówno opinie nauczycieli akademickich, władz uczelni, oraz studentów i interesariuszy.

§ 10.

Odesłanie do obowiązujących przepisów.

W sprawach nieuregulowanych niniejszym aktem prawnym obowiązują odpowiednie przepisy prawa powszechnie obowiązującego (m.in. ustawa o szkolnictwie wyższym), a także odpowiednie przepisy aktów prawnych GSW (m. in. regulamin studiów). W razie ewentualnej sprzeczności niniejszego aktu prawnego z prawem powszechnie obowiązującym o charakterze *ius cogens* (m. in. określonym konstytucją, ustawami i rozporządzeniami), pierwszeństwo mają powszechnie obowiązujące przepisy prawa.

Rozdział II. Procedury wystawiania ocen studentom.

§ 11.

Zasady ogólne.

1. Zaliczenie danego przedmiotu (w tym wszelkie egzaminy, zaliczenia, sprawdziany itp. z nim związane) zawsze odbywa się pod nadzorem i kontrolą wyspecjalizowanego w danej dziedzinie nauczyciela akademickiego, odpowiedzialnego za prowadzenie przedmiotu i ustalającego - zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i przepisów obowiązujących w GSW, w tym niniejszego aktu regulaminowego – warunki zaliczenia, a opiera się na określonych treściach przekazanych studentom na zajęciach i opanowanych przez studentów w drodze nauki własnej, opisanych przy tym w odpowiednich sylabusach.
2. Warunki zaliczenia przedmiotu, w tym wystawiania ocen, powinny być ujęte w sylabusie, opracowanym przez nauczyciela akademickiego, odpowiedzialnego dany przedmiot. Na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu, nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia jest zobowiązany do przekazania studentom treści sylabusu, a przede wszystkim warunków zaliczenia przedmiotu, reguł wystawiania ocen i wymagań koniecznych do spełnienia przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Na każde życzenie studentów (o ile w sposób rażący nie będzie kolidowało to z przebiegiem zajęć) nauczyciel akademicki prowadzący dany przedmiot powinien warunki te przypominać i wyjaśniać.
3. Lista przedmiotów w danym semestrze, które kończą się zaliczeniem lub egzaminem (zaliczeniem i egzaminem) jest zgodna z programem i planem studiów oraz przedstawiana studentom do wiadomości m. in. razem z planem zajęć w danym semestrze, przede wszystkim poprzez ogłoszenie na tablicy ogłoszeń.
4. O terminie zaliczenia (także cząstkowego) prowadzący dany przedmiot powinien – co do zasady, z uwzględnieniem ust. 10 niniejszego paragrafu - poinformować studentów z odpowiednim, minimum

dwutygodniowym, wyprzedzeniem.

5. Terminy egzaminów ustalane są zawsze ustalane przez prowadzącego przedmiot w porozumieniu z Dziekanatem danego wydziału, z uwzględnieniem właściwych przepisów GSW i ustalonej praktyki w tym zakresie, już funkcjonującej na GSW (odpowiednie poinformowanie studentów – przede wszystkim poprzez wywieszenie informacji na właściwej tablicy ogłoszeń, informacja z dużym wyprzedzeniem czasowym, unikanie nadmiernej koncentracji egzaminów w ciągu jednego dnia).

6. Egzaminy odbywają się w czasie sesji egzaminacyjnej. Terminy sesji podane są do wiadomości studentów zawsze na początku roku akademickiego. W wyjątkowych sytuacjach, prowadzący zajęcia może zezwolić na wcześniejsze zdawanie egzaminu, warunkiem jednak uzyskania ostatecznego wpisu z danego przedmiotu jest prawidłowe rozliczenie się studenta ze wszystkich obowiązków wobec GSW (zapłata czesnego itp.) w momencie rozpoczęcia sesji.

7. Jeżeli z danego przedmiotu odbywają się ćwiczenia i wykłady, to zawsze ocenia się je oddzielnie, według zasad ustalonych w niniejszym akcie prawnym i sylabusie danego przedmiotu.

8. Egzaminy, zaliczenia, sprawdziany itp. związane z zaliczeniem przedmiotu odbywają się w salach, w których prowadzone są zajęcia dydaktyczne GSW. Nauczyciel akademicki, prowadzący przedmiot, może wyrazić zgodę na korespondencyjne (*via* Internet) otrzymywanie od studentów niektórych prac, których ocena wpływać będzie na końcowe zaliczenie (projekty, referaty, prace itp.).

9. Student przystępujący do egzaminu, zaliczenia, sprawdzianu itp. zobowiązany jest, w razie konieczności, okazać indeks, legitymację studencką lub dowód tożsamości.

10. Sprawdziany (kolokwia) itp. odbywają się w czasie zajęć. Nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia może przeprowadzić niezapowiedziane kolokwium, nie może mieć to jednak formy nieuzasadnionej szykany wobec studentów, a studenci o możliwości przeprowadzenia takiego kolokwium powinni być uprzedzeni na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu.

11. Nauczyciel akademicki ma prawo usunąć z sali podczas pisania egzaminu, zaliczenia, sprawdzianu itp. studenta korzystającego z niedozwolonej pomocy lub kontaktującego się w niedozwolony sposób z innymi studentami. Reguły dotyczące ewentualnego korzystania z materiałów pomocniczych i kontaktowania się w ramach grupy podczas egzaminu, zaliczenia, sprawdzianu itp., konsekwencje takiego zachowania itd., prowadzący powinien przedstawić studentom z odpowiednim, zwyczajowo przyjętym wyprzedzeniem i powtórzyć przed rozpoczęciem pisania.

12. Wystawiona ocena(y) zawsze powinna(y) uwzględniać osiągnięte przez studenta wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne (przy czym wiedza i umiejętności są oceniane zgodnie z ocenami przedstawionymi w § 15 niniejszego aktu regulaminowego, kompetencje społeczne oceniane są zgodnie z zasadami ustalonymi w § 4 ust. 4 niniejszego aktu – symbolami A i B, przy czym powinna zostać przedstawiona studentowi w formie zrozumiałej co do znaczenia jej składników, pozwalającej na ewentualne zrozumienie i uzupełnienie braków z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych).

13. Egzaminy, zaliczenia, sprawdziany itp. dla studentów obcokrajowców mogą być - na ich wniosek - prowadzone w języku obcym przez wyznaczonych przez odpowiedniego Dziekana nauczycieli akademickich. Dokumentacja w takim przypadku sporządzana jest w języku polskim, z uwzględnieniem oryginalnego brzmienia pytań.

14. Wpisywanie ocen do protokołów, indeksów, oddawanie protokołów do właściwego Dziekanatu, archiwizacja wyników studentów itp. odbywa się zgodnie z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa i odpowiednimi przepisami obowiązującymi w GSW (przede wszystkim regulaminem studiów).

§ 12.

Reguły, dotyczące wystawiania zaliczeń z przedmiotów, które nie kończą się egzaminem.

1. Podstawą końcowego zaliczenia przedmiotu, który nie kończy się egzaminem, może być pisemna praca kontrolna (np. test, sprawdzian w formie pytań otwartych, projekt, referat itp.) lub zaliczenie ustne.

2. Prowadzący zajęcia może uwzględnić prośby pojedynczych studentów o możliwość zaliczenia przedmiotu w formie ustnej, jeżeli przewidziana jest forma pisemna, a także pisemnej, jeżeli przewidziana jest forma ustna. Samodzielną decyzję w tym zakresie podejmuje każdorazowo nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia, biorąc pod uwagę prawidłowość procesu dydaktycznego, prawidłową weryfikację osiągniętych efektów kształcenia i dobro studentów.

3. Zaliczenie przedmiotu nie kończącego się egzaminem powinno w szczególności nastąpić, jeżeli oceniany student:

- 1) uczestniczył w obowiązkowych zajęciach,
- 2) był do zajęć odpowiednio przygotowany, a przede wszystkim zapoznał się z wiedzą zawartą w podanej literaturze,
- 3) aktywnie uczestniczył w zajęciach, tj. właściwie przygotował i wykonał (wygłosił) na zajęciach wszystkie prace, ćwiczenia, referaty, projekty wymagane programem, a także odpowiednio przygotował wszelkie prace przewidziane do wykonania poza zajęciami,
- 4) prace, o których mowa w pkt 3, wykonywał samodzielnie (ewentualnie we współdziałaniu z innymi studentami, na które wyraził zgodę prowadzący zajęcia) z zachowaniem warunków ustalonych prawem ochrony własności intelektualnej,
- 5) pozytywnie (zgodnie z wymaganiami ustalonymi niniejszym aktem prawnym) rozliczył się ze wszystkich prac pisemnych i odpowiedzi ustnych, wymaganych w trakcie zajęć z danego przedmiotu i ostatecznie sprostał minimalnym wymaganiom uzyskania ostatecznej oceny pozytywnej, określonym przez niniejszy akt prawny.

§ 13.

Reguły, dotyczące wystawiania zaliczeń z przedmiotów, które kończą się egzaminem.

1. Podstawą końcowego zaliczenia przedmiotu, który kończy się egzaminem, może być pisemna praca kontrolna (np. test, sprawdzian w formie pytań otwartych, projekt, referat itp.) lub zaliczenie ustne.
2. Prowadzący zajęcia może uwzględnić prośby pojedynczych studentów o możliwość zaliczenia przedmiotu w formie ustnej, jeżeli przewidziana jest forma pisemna, a także pisemnej, jeżeli przewidziana jest forma ustna. Samodzielną decyzję w tym zakresie podejmuje każdorazowo nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia, biorąc pod uwagę prawidłowość procesu dydaktycznego, prawidłową weryfikację osiągniętych efektów kształcenia i dobro studentów.
3. Zaliczenie przedmiotu nie kończącego się egzaminem odbywa się przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. Student, który nie posiada zaliczenia z przedmiotu, nie może przystąpić do egzaminu.
4. Zaliczenie przedmiotu kończącego się egzaminem powinno w szczególności nastąpić, jeżeli oceniany student:
 - 1) uczestniczył w obowiązkowych zajęciach,
 - 2) był do zajęć odpowiednio przygotowany, a przede wszystkim zapoznał się z wiedzą zawartą w podanej literaturze,
 - 3) aktywnie uczestniczył w zajęciach, tj. właściwie przygotował i wykonał (wygłosił) na zajęciach wszystkie prace, ćwiczenia, referaty, projekty wymagane programem, a także odpowiednio przygotował wszelkie prace przewidziane do wykonania poza zajęciami,
 - 4) prace, o których mowa w pkt 3, wykonywał samodzielnie (ewentualnie we współdziałaniu z innymi studentami, na które wyraził zgodę prowadzący zajęcia) z zachowaniem warunków ustalonych prawem ochrony własności intelektualnej,
 - 5) pozytywnie (zgodnie z wymaganiami ustalonymi niniejszym aktem prawnym) rozliczył się ze wszystkich prac pisemnych i odpowiedzi ustnych, wymaganych w trakcie zajęć z danego przedmiotu i ostatecznie sprostał minimalnym wymaganiom uzyskania ostatecznej oceny pozytywnej, określonym przez niniejszy akt prawny.

§14.

Reguły, dotyczące egzaminów.

1. W przypadku przedmiotu kończącego się egzaminem, stanowi on końcową weryfikację efektów kształcenia studenta z danego przedmiotu (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych).
2. Egzamin może mieć formę pisemną lub ustną.
3. Formę egzaminu i jego szczegóły ustalają indywidualnie nauczyciele akademicki prowadzący dany przedmiot i przeprowadzający z niego egzamin. O wybranej formie egzaminu i jego podstawowych

zasadach prowadzący przedmiot (wykłady) ma obowiązek poinformowania studentów w trakcie pierwszych zajęć z danego przedmiotu.

3. W żadnym wypadku pytania egzaminacyjne nie powinny dotyczyć materii nie należącej do zakresu danego przedmiotu, przede wszystkim jeżeli chodzi o sprawdzenie wiedzy studenta z danego przedmiotu, ale także oceniając umiejętności i kompetencje społeczne studenta, oceniający powinien kierować się charakterem, tudzież specyfiką przedmiotu i unikać pytań z nim nie związanych, o charakterze zbyt ogólnym. Pożądane jest przy tym przedstawianie studentom listy potencjalnych zagadnień egzaminacyjnych z odpowiednim wyprzedzeniem.

4. Zalecane formy egzaminu to:

- 1) w przypadku egzaminu ustnego: odpowiedź na trzy do pięciu pytań, z materii objętej treściami programowymi danego przedmiotu, które powinny dawać możliwość oceny zarówno wiedzy, jak i umiejętności, tudzież kompetencji społecznych studenta, związanych z danym przedmiotem, uczestniczył w obowiązkowych zajęciach,
- 2) w przypadku egzaminu pisemnego:
 - a) odpowiedź na trzy do pięciu pytań „otwartych”, z materii objętej treściami programowymi danego przedmiotu, które powinny dawać możliwość oceny zarówno wiedzy, jak i umiejętności, tudzież kompetencji społecznych studenta, związanych z danym przedmiotem,
 - b) egzamin w formie testu wyboru lub uzupełnienia, skonstruowany w sposób umożliwiający oceny zarówno wiedzy, jak i umiejętności, tudzież kompetencji społecznych studenta, związanych z danym przedmiotem.

5. Aby uzyskać ocenę pozytywną z egzaminu student powinien:

- 1) w przypadku przedmiotów, które obejmują zarówno wykład, jak i ćwiczenia - przed przystąpieniem do egzaminu uzyskać odpowiednie zaliczenie ćwiczeń,
- 2) przynajmniej w sposób podstawowy (dostateczny) zapoznać się z wiedzą, należącą do materii przedmiotu, wskazaną w sylabusie, a obejmującą zarówno wiedzę pozyskaną podczas zajęć, także podczas nauki własnej (z wskazanej literatury),
- 3) zrozumieć wiedzę wskazaną w powyższym punkcie i potrafić ją w zrozumiały sposób przekazać,
- 4) przynajmniej w sposób podstawowy (dostateczny) wykazać umiejętność obserwowania, charakteryzowania i analizowania otaczających go zjawisk (prawnych, społecznych itp.), których ocena jest związana z treściami programowymi przedmiotu,
- 5) przynajmniej w sposób podstawowy (dostateczny) potrafić formułować logiczne sądy na podstawie informacji pochodzących z różnych źródeł, związanych z treściami programowymi przedmiotu,
- 6) sprawiać wrażenie, że jest w stanie wykorzystać pozyskaną wiedzę i umiejętności w praktyce.

6. Nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia (i egzamin z danego przedmiotu) może uwzględnić prośby pojedynczych studentów o możliwość zaliczenia przedmiotu w formie ustnej, jeżeli przewidziana jest forma pisemna, a także pisemnej, jeżeli przewidziana jest forma ustna. Samodzielną decyzję w tym zakresie podejmuje każdorazowo nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia, biorąc pod uwagę prawidłowość procesu dydaktycznego, prawidłową weryfikację osiągniętych efektów kształcenia i dobro studentów.

§ 15.

Oceny.

1. W GSW przy egzaminach, zaliczeniach, sprawdzianach i przy ocenie prac, projektów i referatów itp. stosuje się następujące oceny:
 - 1) bardzo dobry (5,0),
 - 2) dobry plus (4,5),
 - 3) dobry (4,0),
 - 4) dostateczny plus (3,5),
 - 5) dostateczny (3,0),
 - 6) niedostateczny (2,0).
2. Oceny bardzo dobry, dobry plus, dobry, dostateczny plus i dostateczny są ocenami pozytywnymi i świadczą o opanowaniu przez studenta wskazanej materii, a w przypadku oceny końcowej z danego przedmiotu – o spełnieniu przez studenta wymagań z zakresu posiadanej wiedzy i umiejętności (kompetencje społeczne oceniane są zgodnie z zasadami ustalonymi w § 4 ust. 4 niniejszego aktu – symbolami A i B).
3. Jeżeli ocena jest oceną końcową z danego przedmiotu, oprócz oceny przedmiotowi zostają przypisane punkty ECTS (zgodnie z planem studiów).

§ 16.

Szczegółowe kryteria przy ocenie egzaminów i prac kontrolnych.

1. Wprowadza się następujące kryteria oceny egzaminów, zaliczeń, prac itp.:
 - 1) student wykazuje dostateczny (3,0) stopień wiedzy lub umiejętności, gdy uzyskuje od 51% do 60% sumy punktów określających maksymalny poziom wiedzy lub umiejętności z danego przedmiotu (odpowiednio, przy zaliczeniu cząstkowym – jego części),
 - 2) student wykazuje dostateczny plus (3,5) stopień wiedzy lub umiejętności, gdy uzyskuje od 61% do 70% sumy punktów określających maksymalny poziom wiedzy lub umiejętności z danego przedmiotu (odpowiednio – jego części),
 - 3) student wykazuje dobry stopień (4,0) wiedzy lub umiejętności, gdy uzyskuje od 71% do 80% sumy punktów określających maksymalny poziom wiedzy lub umiejętności z danego przedmiotu (odpowiednio – jego części),

4) student wykazuje plus dobry stopień (4,5) wiedzy lub umiejętności, gdy uzyskuje od 81% do 90% sumy punktów określających maksymalny poziom wiedzy lub umiejętności z danego przedmiotu (odpowiednio – jego części),,

5) student wykazuje bardzo dobry stopień (5,0) wiedzy lub umiejętności, gdy uzyskuje powyżej 91% sumy punktów określających maksymalny poziom wiedzy lub umiejętności z danego przedmiotu (odpowiednio – jego części),,

2. W szczególnie uzasadnionych (specyfiką przedmiotu) przypadkach Dziekan danego wydziału może wyrazić zgodę na niewielkie (w skali kilku punktów procentowych) zmiany powyższych ustaleń. Może mieć to jednak miejsce wyłącznie w skrajnie wyjątkowych sytuacjach.

3. Postanowienia ust. 1 niniejszego artykułu i zapadłe zgodnie jego ust. 2 są przedstawiane do wiadomości studentów na tablicy ogłoszeń.

4. W szczególności w przypadku zaliczeń, praktyką sugerowaną przez władze uczelni jest określenie przez prowadzącego zajęcia na ich początku (oraz poinformowanie o tym studentów na pierwszych zajęciach i ujęcie w sylabusie) sumy możliwych punktów do zdobycia przez studentów w czasie trwania zajęć, wystawianie końcowych ocen zgodnie z uzyskaną przez studentów sumą punktów i jej relacją do ustaleń ust. 1 niniejszego paragrafu. Określone (zróżnicowane w zależności np. od stopnia trudności) pule punktów mogą być na przykład przyznawane za odpowiedzi ustne, aktywność na zajęciach, wyniki prac pisemnych (sprawdzianów, referatów, projektów itp.).

§ 17.

Szczegółowe kryteria zaliczaniu różnic programowych.

Terminy zaliczeń i egzaminów dla poszczególnych przedmiotów, które stanowią różnice programowych ustala Dziekan danego wydziału, biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy prawne, opinie prowadzącego przedmiot, oraz fakt, że warunki uzyskania ocen z zaliczeń i egzaminów powinny być zasadniczo analogiczne z obowiązującymi wszystkich studentów kończących dany przedmiot. W związku z powyższym, dla ocen wystawianych w ramach różnic programowych mają zastosowanie odpowiednio przepisów niniejszego aktu prawnego.

Rozdział III. Podstawowe wymagania dotyczące pracy dyplomowej (licencjackiej, inżynierskiej) i zasady jej oceny.

§ 18.

Szczegółowe kryteria dotyczące prac dyplomowych (licencjackich, inżynierskich) i ich oceny (odesłanie).

Szczegółowe kryteria dotyczące prac dyplomowych i ich oceny określa regulamin studiów GSW, oraz zarządzenia odpowiednich Dziekanów, wydane na jego podstawie. Niniejszy akt prawny ustala jedynie ogólne zasady dotyczące tych prac.

§ 19.

Podstawowe zasady dotyczące pracy dyplomowej (licencjackiej, inżynierskiej).

1. Praca dyplomowa, pisana pod kierunkiem opiekuna naukowego powinna stanowić krytyczne i twórcze przedstawienie wybranej sytuacji problemowej w obszarze praktyki życia społecznego i gospodarczego określonej ramami studiów i zawierać własną badawczą realizację tej idei, oceny i propozycji rozwiązania. Wymienione cele zrealizowane być winny według zasad metodologicznych, w zgodzie z poprawnością aparatury pojęciowej i dokumentacji bibliograficznej oraz wymogami edytorskimi.

2. Praca dyplomowa (zasady ogólne):

- 1) jest pracą wykonywaną samodzielnie przez studenta, pod kierunkiem opiekuna naukowego (promotora);
- 2) promotor pracy dyplomowej zostaje wyznaczony według reguł obowiązujących na GSW (co do zasady - wybór przez studenta z przedstawionej listy w kolejności wyboru ustalonej na podstawie średniej ocen z dotychczasowych studiów);
- 3) promotorem pracy dyplomowej może być każdy nauczyciel akademicki GSW posiadający co najmniej stopień naukowy doktora;
- 4) zmiana ustalonego promotora pracy dyplomowej może nastąpić z uzasadnionych powodów i wymaga akceptacji dziekana GSW;
- 5) praca dyplomowa podlega recenzji przez recenzenta, którego wyznacza Dziekan GSW;
- 6) recenzentem pracy dyplomowej może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora;
- 8) praca dyplomowa stanowi przedmiot dyskusji i oceny w trakcie egzaminu dyplomowego;
- 9) temat pracy dyplomowej powinien być związany ze specjalnością i kierunkiem kształcenia studenta i podlega akceptacji dziekana GSW .

§ 20.

Charakter pracy dyplomowej (licencjackiej, inżynierskiej).

1. Praca dyplomowa stanowi *de facto* odmianę obszernego artykułu naukowego; jej celem jest samodzielne i oryginalne opracowanie wybranego problemu badawczego, ale w oparciu o istniejącą już metodologię. Przy wyborze tematu pracy powinno uwzględniać się ukształtowane zainteresowania studenta.

2. Praca dyplomowa może mieć co do zasady charakter:

- 1) systematyzujący – na przykład w zakresie przedstawiania poglądów;
- 2) badawczy - wykrywając nowe zależności, nowe aspekty zjawisk;
- 3) projektu - odnośnie proponowania nowych rozwiązań praktycznych;
- 4) studium o charakterze teoretycznym.

§ 21.

Podstawowe wymogi merytoryczne:

1. Praca dyplomowa powinna zawierać:

- wyraźne określenie problemu badawczego (teoretycznego lub empirycznego),
- analizę ww. problemu,
- zastosowanie określonej, prawidłowej metody badawczej (ewentualnie narzędzi analitycznych),
- sformułowanie wniosków na podstawie przeprowadzonej analizy,
- odniesienia do dostępnej literatury przedmiotu.

2. Przygotowanie pracy dyplomowej powinno ukształtować przede wszystkim umiejętności:

- 1) właściwej identyfikacji i odpowiedniego analizowania obserwowanych zjawisk, w szczególności tych, z którymi absolwent będzie miał do czynienia w swej praktyce zawodowej,
- 2) „osadzenia” analizowanego zagadnienia w literaturze, w tym samodzielnego poszukiwania materiałów źródłowych w istniejących opracowaniach naukowych, w tym oceny istniejącego dorobku naukowego (teoretycznego) w danej dyscyplinie.
- 3) prowadzenia odpowiednich badań empirycznych, potrzebnych dla właściwej analizy problemu badawczego,
- 4) diagnozowania i oceny problemów, występujących w związku z badaniami (np. w podmiocie badań),
- 5) zaprojektowania nowych rozstrzygnięć i rozwiązań, ewentualnie usprawnienia już istniejących,
- 6) stosowania właściwego warsztatu badawczego, a w szczególności stosowania odpowiednich metod pracy naukowej,
- 7) dostrzegania prawidłowości i uwarunkowań występujących w zakresie badanych zjawisk,
- 8) wyciągania właściwych, prawidłowych wniosków z prowadzonych badań i wykorzystanych źródeł,

- 9) czynnego posługiwania się nabytą wiedzą i wykorzystania jej w praktyce i wnioskowaniu,
- 10) prowadzenia logicznego toku wywodów, z wykorzystaniem odpowiednich reguł logiki formalnej,
- 11) posługiwania się zrozumiałym, jasnym i precyzyjnym językiem (z wykorzystaniem terminologii właściwej dla języka prawnego i prawniczego).

§ 22.

Podstawowe kryteria oceny pracy dyplomowej (licencjackiej, inżynierskiej).

1. Warunkiem uzyskania wysokiej (w tym najwyższej) oceny pracy dyplomowej jest istotny wkład intelektualny (oraz zaangażowanie badawcze) studenta polegające na spełnieniu przynajmniej jednego z niżej wymienionych warunków:
 - 1) nowatorskim ujęciu badanego problemu;
 - 2) kompleksowej, wyczerpującej, oraz krytycznej analizie dostępnej literatury przedmiotu;
 - 3) właściwie przeprowadzonych badaniach empirycznych oraz ich właściwej, kompleksowej, wyczerpującej oraz krytycznej interpretacji.
2. Przy wystawianiu ocen odpowiednio stosuje się ustalenia niniejszego aktu prawnego w zakresie szczegółowych kryteriów wystawiania ocen, z uwzględnieniem oczywistej specyfiki oceny pracy dyplomowej.
3. W GSW przy ocenie prac dyplomowych stosuje się następujące oceny:
 - 1) bardzo dobry (5,0),
 - 2) dobry plus (4,5),
 - 3) dobry (4,0),
 - 4) dostateczny plus (3,5),
 - 5) dostateczny (3,0),
 - 6) niedostateczny (2,0).
4. Ostateczna ocena pracy dyplomowej jest ustalana na podstawie średnich ocen pracy wystawionych przez promotora i recenzenta.

§ 23.

Przebieg egzaminu dyplomowego (licencjackiego, inżynierskiego) - podstawowe założenia.

1. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją składającą się co do zasady z dziekana wydziału, lub osoby upoważnionej zgodnie z odpowiednimi przepisami przez władze uczelni, promotora pracy i recenzenta.
2. Student otrzymuje trzy pytania, jedno z tematyki pracy, dwa (wylosowane przez niego) z zakresu zagadnień należących do programu studiów przygotowanych przez Dziekana wydziału i przedstawionych na początku semestru, w którym będą odbywać się obrony.

3. Przy ocenie odpowiedzi studenta mają odpowiednio (z uwzględnieniem specyfiki obrony pracy licencjackiej) zastosowanie przepisy niniejszego aktu prawnego dotyczące procedur oceniania (przede wszystkim rozdział II), z uwzględnieniem tam wskazanej siatki ocen.
4. Szczegóły dotyczące przygotowania pracy licencjackiej i egzaminu dyplomowego określają odpowiednie przepisy GSW.

Rozdział IV. Podstawowe wymagania dotyczące pracy magisterskiej i zasady jej oceny.

§ 24.

Szczegółowe kryteria dotyczące prac magisterskich i ich oceny (odesłanie).

Szczegółowe kryteria dotyczące prac magisterskich i ich oceny określa regulamin studiów GSW, oraz zarządzenia odpowiednich Dziekanów, wydane na jego podstawie. Niniejszy akt prawny ustala jedynie ogólne zasady dotyczące tych prac.

§ 25.

Podstawowe zasady dotyczące pracy magisterskiej.

1. Praca magisterska, pisana pod kierunkiem opiekuna naukowego powinna stanowić krytyczne i twórcze przedstawienie wybranej sytuacji problemowej w obszarze praktyki życia społecznego i gospodarczego zakreślonej ramami studiów i zawierać własną badawczą realizację tej idei, oceny i propozycji rozwiązania. Wymienione cele zrealizowane być winny według zasad metodologicznych, w zgodzie z poprawnością aparatury pojęciowej i dokumentacji bibliograficznej oraz wymogami edytorskimi.

2. Praca magisterska (zasady ogólne):

- 1) jest pracą wykonywaną samodzielnie przez studenta, pod kierunkiem opiekuna naukowego (promotora);
- 2) promotor pracy magisterskiej zostaje wyznaczony według zasad obowiązujących na GSW (wybór przez studenta z przedstawionej listy w kolejności wyboru ustalonej na podstawie średniej ocen ze studiów I stopnia na GSW, jeżeli w grupie są absolwenci studiów I stopnia z innych uczelni – przeprowadza się losowanie promotorów);
- 3) promotorem pracy magisterskiej może być każdy nauczyciel akademicki GSW posiadający co najmniej stopień naukowy doktora, który otrzymał stosowną akceptację Rady Wydziału;
- 4) zmiana ustalonego promotora pracy magisterskiej może nastąpić z uzasadnionych powodów i wymaga akceptacji Dziekana GSW;

- 5) praca magisterska podlega recenzji przez recenzenta, którego wyznacza Dziekan GSW;
- 6) recenzentem pracy magisterskiej może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora, która otrzymała stosowną zgodę Rady Wydziału;
- 7) praca magisterska stanowi przedmiot dyskusji i oceny w trakcie egzaminu magisterskiego;
- 8) temat pracy magisterskiej powinien być związany ze specjalnością i kierunkiem kształcenia studenta i podlega akceptacji Dziekana GSW .

§ 26.

Charakter pracy magisterskiej:

Praca magisterska może mieć co do zasady charakter:

- 1) systematyzujący – na przykład w zakresie przedstawiania poglądów ;
- 2) badawczy - wykrywając nowe zależności, nowe aspekty zjawisk;
- 3) projektu - odnośnie proponowania nowych rozwiązań praktycznych;
- 4) studium o charakterze teoretycznym.

§ 27.

Podstawowe wymogi merytoryczne pracy magisterskiej:

- 1) praca magisterska powinna zawierać:
 - a) wyraźne określenie problemu badawczego (teoretycznego lub empirycznego),
 - b) pogłębioną analizę ww. problemu,
 - c) zastosowanie określonej , prawidłowej metody badawczej (ewentualnie narzędzi analitycznych),
 - d) sformułowanie wniosków na podstawie przeprowadzonej analizy,
 - e) odniesienia do dostępnej literatury przedmiotu;
- 2) przygotowanie pracy magisterskiej powinno ukształtować przede wszystkim umiejętności:
 - a) oceny istniejącego dorobku naukowego (teoretycznego) w danej dyscyplinie,
 - b) „osadzenia” analizowanego zagadnienia w literaturze, w tym samodzielnego poszukiwania materiałów źródłowych w istniejących opracowaniach naukowych,
 - c) prowadzenia odpowiednich badań empirycznych, potrzebnych dla właściwej analizy problemu badawczego,
 - d) diagnozowania i oceny problemów , występujących w związku z badaniami (np. w podmiocie badań),
 - e) zaprojektowania nowych rozstrzygnięć i rozwiązań , ewentualnie usprawnienia już istniejących,
 - f) stosowania właściwego warsztatu badawczego, a w szczególności stosowania odpowiednich

- metod pracy naukowej,
- g) właściwej identyfikacji i odpowiedniego analizowania obserwowanych zjawisk, w szczególności tych, z którymi absolwent będzie miał do czynienia w swej praktyce zawodowej,
 - h) dostrzegania prawidłowości i uwarunkowań występujących w zakresie badanych zjawisk,
 - i) wyciągania właściwych, prawidłowych wniosków z prowadzonych badań i wykorzystanych źródeł,
 - j) czynnego posługiwania się nabytą wiedzą i wykorzystania jej w praktyce i wnioskowaniu,
 - k) prowadzenia logicznego toku wywodów, z wykorzystaniem odpowiednich reguł logiki formalnej,
 - l) posługiwania się zrozumiałym, jasnym i precyzyjnym językiem (z wykorzystaniem terminologii właściwej dla języka prawnego i prawniczego).

§ 28.

Podstawowe kryteria oceny pracy magisterskiej.

1. Warunkiem uzyskania wysokiej (w tym najwyższej) oceny pracy magisterskiej jest istotny wkład intelektualny (oraz zaangażowanie badawcze) studenta polegające na spełnieniu przynajmniej jednego z niżej wymienionych warunków:
 - 1) nowatorskim ujęciu badanego problemu;
 - 2) kompleksowej, wyczerpującej, oraz krytycznej analizie dostępnej literatury przedmiotu;
 - 3) właściwie przeprowadzonych badaniach empirycznych oraz ich właściwej, kompleksowej, wyczerpującej oraz krytycznej interpretacji.
2. Przy wystawianiu ocen odpowiednio stosuje się ustalenia niniejszego aktu prawnego w zakresie szczegółowych kryteriów wystawiania ocen, z uwzględnieniem oczywistej specyfiki oceny pracy magisterskiej.
3. W GSW przy ocenie prac magisterskich stosuje się następujące oceny:
 - 1) bardzo dobry (5,0),
 - 2) dobry plus (4,5),
 - 3) dobry (4,0),
 - 4) dostateczny plus (3,5),
 - 5) dostateczny (3,0),
 - 6) niedostateczny (2,0).
5. Ostateczna ocena pracy magisterskiej jest ustalana na podstawie średnich ocen pracy wystawionych przez promotora i recenzenta.

§ 29.

Przebieg egzaminu dyplomowego - magisterskiego (podstawowe założenia).

1. Egzamin dyplomowy - magisterski odbywa się przed komisją składającą się co do zasady

z dziekana wydziału, lub osoby upoważnionej zgodnie z odpowiednimi przepisami przez władze uczelni, promotora pracy i recenzenta.

2. Student otrzymuje trzy pytania, jedno z tematyki pracy, dwa (wylosowane) z zakresu zagadnień należących do programu studiów przygotowanych przez Dziekana wydziału i przedstawionych na początku semestru, w którym będą odbywać się obrony.

3. Przy ocenie odpowiedzi studenta mają odpowiednio zastosowanie przepisy niniejszego aktu prawnego dotyczące procedur oceniania (przede wszystkim rozdział II), z uwzględnieniem tam wskazanej siatki ocen.

4. Szczegóły dotyczące przygotowania pracy magisterskiej i egzaminu dyplomowego - magisterskiego określają odpowiednie przepisy GSW.

Rozdział V. Postanowienia końcowe.

§ 30.

Przepis końcowy.

Zgodnie z § 9 niniejszego aktu prawnego, w sprawach nieuregulowanych niniejszym aktem obowiązują odpowiednie przepisy prawa powszechnie obowiązującego (m.in. ustawa o szkolnictwie wyższym), a także odpowiednie przepisy aktów prawnych GSW (m. in. regulamin studiów). W razie ewentualnej sprzeczności niniejszego aktu prawnego z prawem powszechnie obowiązującym o charakterze *ius cogens* (m. in. określonym konstytucją, ustawami i rozporządzeniami), pierwszeństwo mają powszechnie obowiązujące przepisy prawa.